

C2110 *Operační systém UNIX a základy programování*

11. lekce

Petr Kulhánek, Jakub Štěpán

kulhanek@chemi.muni.cz

Národní centrum pro výzkum biomolekul, Přírodovědecká fakulta
Masarykova univerzita, Kotlářská 2, CZ-61137 Brno

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ.1.07/2.2.00/15.0233

➤ AWK

- **Co je AWK?**
- **Struktura skriptu, průběh vykonávání**
- **Struktura bloku**
- **Proměnné, operace nad proměnnými**
- **Podmínky**
- **Cykly**

AWK

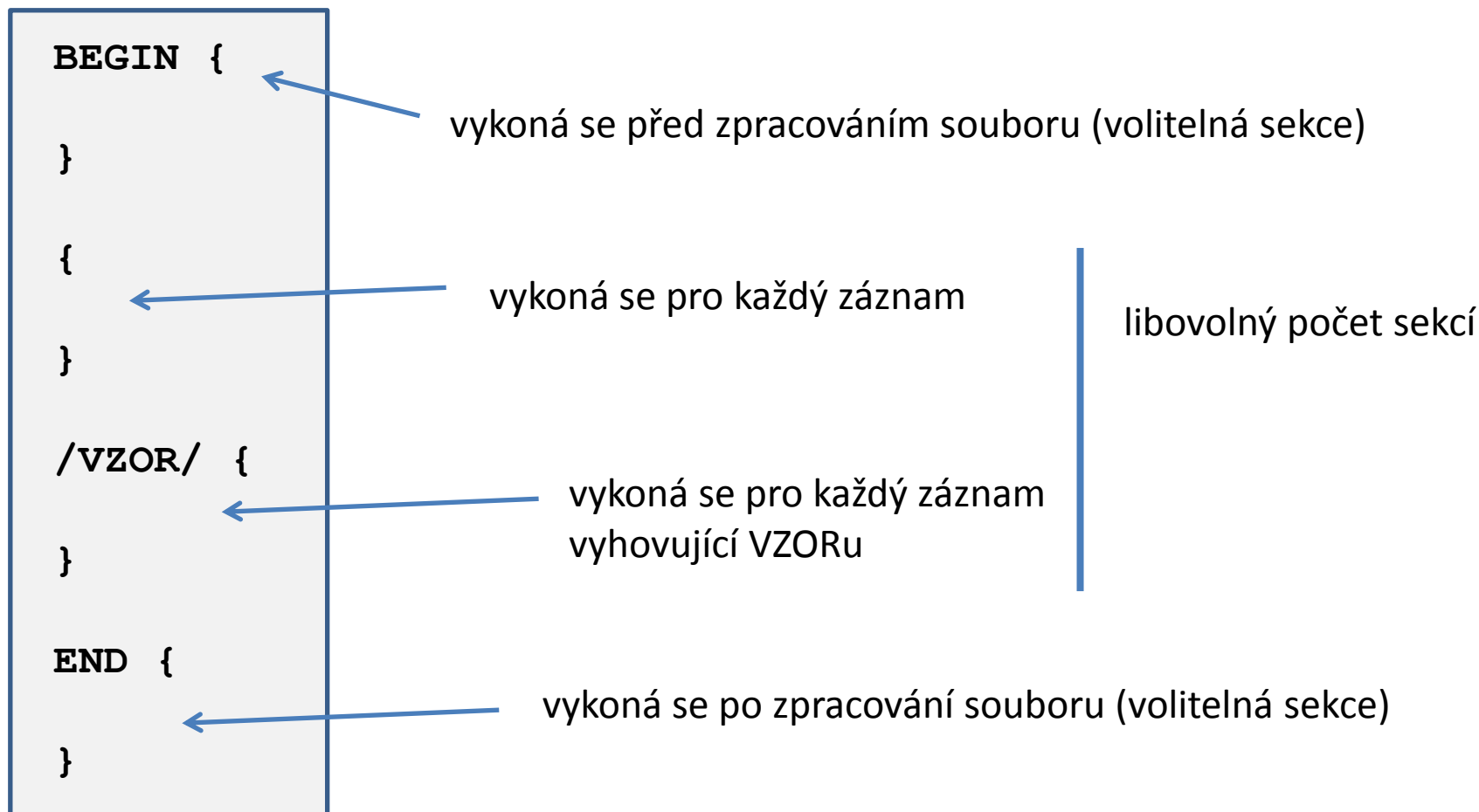

<http://www.gnu.org/software/gawk/gawk.html>

AWK je skriptovací jazyk navržený pro **zpracovávání textových dat**, ať už v podobě textových souborů nebo proudů. Jazyk využívá **řetězcové datové typy**, **asociativní pole** (pole indexovaná řetězcovými klíči) a **regulární výrazy**.

adaptováno z www.wikipedia.org

Struktura skriptu AWK

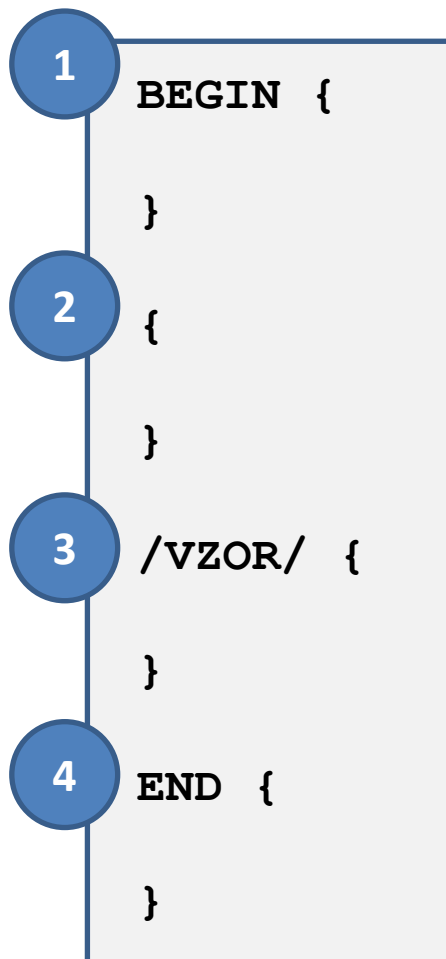

Blok je uzavřen do složených závorek {}.

Výše uvedené programové bloky jsou volitelné.

Ve výchozím nastavení je záznamem řádek souboru.

Průběh vykonávání skriptu

- Blok BEGIN (1) se vykoná (pokud je ve skriptu obsažen) před analýzou souboru.
  - Načte se záznam ze souboru. Ve výchozím nastavení je záznamem celý řádek analyzovaného souboru nebo proudu. Záznam se rozdělí na pole. Ve výchozím nastavení jsou pole jednotlivá slova v záznamu.
  - Pro daný záznam se vykoná blok (2).
  - Pokud záznamu vyhovuje VZORu, vykoná se blok (3).
  - .... vykonají se případně další bloky ....
- Blok END (4) se vykoná (pokud je ve skriptu obsažen) po analýze celého souboru.

Analýza textových souborů

54.7332	295.7275	128.4090	-508.1302	-155.6037	0.0000
51.3204	292.3619	176.5980	-494.7423	-164.7991	0.1822
40.6154	273.9238	164.5827	-488.9232	-163.0629	0.3793
52.5044	281.5944	153.4570	-484.6533	-168.5328	0.3528
62.5486	294.2701	155.3607	-483.6872	-169.1747	0.0033

Potential function:

ntf	=	2,	ntb	=	0,	igb	=	5,	nsnb	=	25
ipol	=	0,	gbsa	=	0,	iesp	=	0			
dielc	=	1.00000,	cut	=	999.00000,	intdiel	=	1.00000			

Analýza textových souborů

záznam

pole záznamu

54.7332	295.7275	128.4090	-508.1302	-155.6037	0.0000
51.3204	292.3619	176.5980	-494.7423	-164.7991	0.1822
40.6154	273.9238	164.5827	-488.9232	-163.0629	0.3793
52.5044	281.5944	153.4570	-484.6533	-168.5328	0.3528
62.5486	294.2701	155.3607	-483.6872	-169.1747	0.0033

pole záznamu

záznam

```
Potential function:  
ntf = 2, ntb = 0, igb = 5, nsnb = 25  
ipol = 0, gbsa = 0, iesp = 0  
dielc = 1.00000, cut = 999.00000, intdiel = 1.00000
```

Analýza textových souborů

54.7332	295.7275	128.4090	-508.1302	-155.6037	0.0000
51.3204	292.3619	176.5980	-494.7423	-164.7991	0.1822
40.6154	273.9238	164.5827	-488.9232	-163.0629	0.3793
52.5044	281.5944	153.4570	-484.6533	-168.5328	0.3528
62.5486	294.2701	155.3607	-483.6872	-169.1747	0.0033

Potential function:

ntf = 2, ntb = 0, igb = 5, nsnb = 25
ipol = 0, gbsa = 0, iesp = 0
dielc = 1.00000, cut = 999.00000, intdiel = 1.00000

Ukázka

vstup.txt

54.7332	295.7275	128.4090	-508.1302	-155.6037	0.0000
51.3204	292.3619	176.5980	-494.7423	-164.7991	0.1822
40.6154	273.9238	164.5827	-488.9232	-163.0629	0.3793
52.5044	281.5944	153.4570	-484.6533	-168.5328	0.3528
62.5486	294.2701	155.3607	-483.6872	-169.1747	0.0033

script.awk

```
{
    print $2;
}
```

jeden jednoduchý blok

\$ awk -f script.awk vstup.txt

nebo

\$ awk '{ print \$2; }' vstup.txt

295.7275
292.3619
273.9238
281.5944
294.2701

Struktura bloku

komentáře jsou uvozeny znakem #

```
# tento blok pocita mezisoucet a analyzuje
# hodnotu ctvrteho sloupce

{
    # toto je komentar
    i = i + 1;
    f = f + $2; # tady pocitam mezisoucet
    printf("Mezisoucet je %10.3f\n",f);
    if( $3 == 5 ) {
        k = k + $4;
    }
}
```

příkazy se uvádějí na samostatné řádky, které je vhodné ukončit středníkem
středník je nutné použít, pokud uvádíme dva a více příkazů na jeden řádek

Proměnné

Přiřazení do proměnné:

```
A = 10;  
B = "toto je text"  
C = 10.4567;  
D = A + C;
```

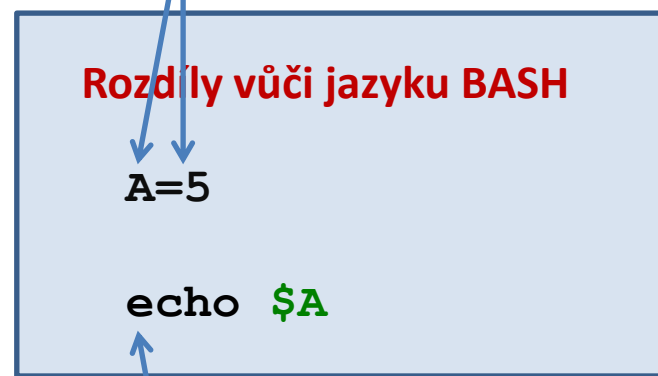
Hodnota proměnné:

```
print A + C;  
print B;
```

Speciální proměnné:

- NF** počet polí v aktuálně prováděném záznamu (Number of Fields)
- NR** pořadí prováděného záznamu (Number of Records)
- FS** oddělovač polí v záznamu (Field Separator), **výchozí je mezera a tabulátor**
- RS** oddělovač záznamů (Record Separator) , **výchozí je znak nové řádky \n**
- \$0** celý záznam
- \$1, \$2, \$3 ...** jednotlivé pole záznamu

nesmí obsahovat mezery

hodnota proměnné pomocí \$

Proměnné, ...

`$0`   celý záznam
`$1, $2, $3 ...`   jednotlivé pole záznamu

znak `$` umožňuje programový přístup k jednotlivým polím záznamu

Příklad:

```
i=3;  
print $i;
```


vytiskne hodnotu třetího pole

Spouštění AWK skriptů

Zpracování textového souboru:

Nepřímé spouštění:

```
$ awk -f script.awk vstup.txt
```

↑
interpret jazyka

↑
awk skript

←
analyzovaný textový soubor

←
výsledek je tištěn na obrazovku

Analyzovaná data lze zaslat přes standardní vstup:

```
$ awk -f script.awk < vstup.txt
```

```
$ cat soubor.txt | awk -f script.awk
```

Spouštění AWK skriptů, ...

Přímé spouštění

```
$ ./script.awk vstup.txt
```

```
$ ./script.awk < vstup.txt
```

```
$ cat soubor.txt | ./script.awk
```

Skript `script.awk` **musí** mít nastaven příznak `x` (**executable**) a interpreter AWK (součást skriptu).

```
#!/usr/bin/awk -f
{
    i += NF;
}
END {
    print "Pocet slov je:", i;
}
```

Cvičení

1. V domovském adresáři si vytvořte adresář **awk-data**.
2. Do adresáře **awk-data** zkopírujte soubory **matice.txt**, **produkt.log** a **rst.out** z adresáře **/home/kulhanek/Data/AWK**.
3. Napište skript, který vytiskne **druhý sloupec** ze souboru **matice.txt**.
4. Napište skript, který vytiskne **druhý a čtvrtý sloupec** ze souboru **matice.txt**.

Matematické operace

Pokud lze proměnnou interpretovat jako číslo, lze použít následující aritmetické operátory:

++ hodnotu proměnné zvýší o jedničku

```
A++;
```

-- hodnotu proměnné sníží o jedničku

```
A--;
```

+ sečte dvě hodnoty

```
A = 5 + 6;
```

```
A = A + 1;
```

- odečte dvě hodnoty

```
A = 5 - 6;
```

```
A = A - 1;
```

* vynásobí dvě hodnoty

```
A = 5 * 6;
```

```
A = A * 1;
```

/ vydělí dvě hodnoty

```
A = 5 / 6;
```

```
A = A / 1;
```

+= k proměnné přičte hodnotu

```
A += 3;
```

```
A += B;
```

-= od proměnné odečte hodnotu

```
A -= 3;
```

```
A -= B;
```

*= proměnnou vynásobí hodnotou

```
A *= 3;
```

```
A *= B;
```

/= proměnnou podělí hodnotou

```
A /= 3;
```

```
A /= B;
```


Příkaz print

Příkaz **print** slouží k neformátovanému vypisování řetězců a čísel.

Syntaxe:

```
print hodnota1[,] hodnota2[,] ...;
```


pokud jsou hodnoty oddělené čárkou, ve výstupu se hodnoty oddělí mezerou

Příklady:

```
i = 5;  
k = 10.456;  
j = "hodnota promenne i =";  
print j, i;  
print "hodnota promenne k =", k;
```

Cvičení

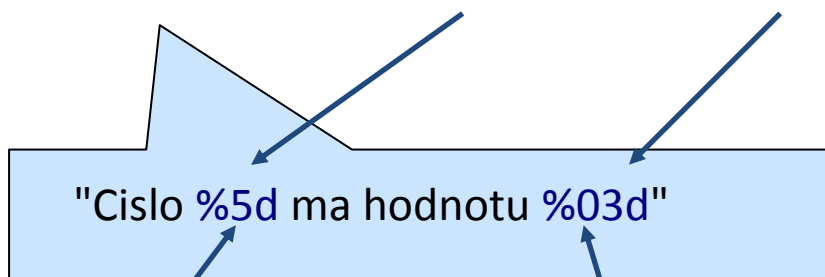
1. Napište skript, který **sečte čísla v druhém sloupci** souboru **matice.txt**.
2. Napište skript, který vytiskne **počet řádků**, které obsahuje soubor **matice.txt**. Výsledek ověřte pomocí příkazu **wc**.
3. Napište skript, který vytiskne **počet slov**, které obsahuje soubor **matice.txt**. Výsledek ověřte pomocí příkazu **wc**.
4. Napište skript, který vypočítá **průměrnou hodnotu** čísel uvedených v druhém sloupci souboru **matice.txt**.

Funkce printf

Funkce **printf** slouží k vypisování formátovaných textů a čísel.

Syntaxe:

```
printf("format", hodnota1, hodnota2, ...);
```


do tohoto místa vlož **hodnotu2** v daném formátu

do tohoto místa vlož **hodnotu1** v daném formátu

Rozdíl vůči jazyku BASH:

```
printf [format] [hodnota1] [hodnota2] ...
```

příkaz

argumenty příkazu se oddělují
mezerou

Podmínky

```
if( logicky_vyraz ) {  
    prikaz2;  
    ...  
} else {  
    prikaz3;  
    ...  
}
```

Pokud je **logicky_vyraz** pravda, vykoná se **prikaz2**. V opačném případě se vykoná **prikaz3**.

Příklad:

```
if( $1 > max ){  
    max = $1;  
}
```

Rozdíly vůči jazyku BASH

```
if prikaz1; then  
    prikaz2  
else  
    prikaz3  
fi
```

Logické operátory

Operátory:

<code>==</code>	rovná se
<code>!=</code>	nerovná se
<code><</code>	menší než
<code><=</code>	menší než nebo rovno
<code>></code>	větší než
<code>>=</code>	větší než nebo rovno
<code>!</code>	negace
<code>&&</code>	logické a
<code> </code>	logické nebo

Příklady:

```
j > 5  
(j > 5) && (j < 10)  
(j <= 5) || (j >= 10)
```

Cykly

```
for(inicializace; podminka; zmena) {  
    prikaz1;  
    ...  
}
```

Příklad:

```
for(I=1;I <= 10;I++){  
    sum = sum + $I;  
}
```

Rozdíly vůči jazyku BASH

```
for((inicializace;podminka;zmena)); do  
    prikaz1  
done
```


Cvičení

1. Napište skript, který vytiskne **největší a nejmenší hodnotu** ze **třetího sloupce** souboru `matice.txt`.
2. Napište skript, který vytiskne ze souboru `rst.out` **řádky**, které obsahují **devět slov**.
3. Napište skript, který **sečte hodnoty všech čísel** uvedených v souboru `matice.txt`.